

EL DESPROPÒSIT MIGRATORI DE MELONI I DE LA UE

Blanca Garcés, investigadora sènior, CIDOB

El centre per a sol·licitants d'asil que el govern italià ha obert recentment a Albània és econòmicament costós, legalment controvertit, poc eficient i de resultats incerts. Tot i així, no només la primera ministra Giorgia Meloni pretén tirar-lo endavant, sinó que la majoria d'estats membres de la Unió Europea s'ho miren amb atenció a l'espera de que pugui ser un model a seguir. Per què tant d'interès si sembla una proposta abocada al fracàs?

815

OCTUBRE
2024

**Aquest article es va publicar prèviament al diari ARA.*

Primer va ser el Regne Unit de l'exprimer ministre Rishi Sunak amb el seu centre per a sol·licitants d'asil a Ruanda. Després la Itàlia de Giorgia Meloni amb un centre a Albània. També s'hi han sumat disset estats europeus, demanant solucions «innovadores» i «canvis de paradigma» en la política migratòria i d'asil. Fa pocs dies, ho feia també la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, proposant la creació de «dispositius de retorn» fora de la Unió Europea. Per què tant de suport a uns centres que estan condemnats al fracàs?

El primer despropòsit està en el cost. Segons el diari italià *La Repubblica*, el centre d'Albània costa 297 euros al dia per cada sol·licitant d'asil, és a dir, quasi 10 vegades més que si la recepció es fes a Itàlia (que costaria 35 euros). Es calcula una inversió de 800 milions en els pròxims cinc anys. Les xifres també eren astronòmiques en el cas del centre britànic a Ruanda: a més dels 370 milions de lliures per a la seva construcció, el cost pujava a 20.000 lliures per persona deportada. En conjunt, la BBC calculava que la deportació augmentaria el cost total en 63.000 lliures per persona.

El segon impediment és legal. Recentment, un tribunal de Roma va ordenar el **retorn immediat de dotze persones** detingudes al centre d'Albània per ser originàries de països (Egipte i Bangladesh) que, segons el Tribunal de Justícia de la UE, no són segurs. A la pràctica, això vol dir que no se'ls poden aplicar els protocols ràpids d'asil i expulsió que Itàlia pretén desplegar a Albània. La justícia britànica també va paraitzar l'entrada en vigor del centre a Ruanda. El novembre del 2023, el Tribunal Suprem del Regne Unit dictaminava per unanimitat que el pla era il·legal perquè els «refugiats genuïns» corrien el perill de ser retornats als seus països d'origen.

El tercer problema és d'eficiència. Si bé aquests centres es presenten com un mitjà per reduir la immigració irregular, els números no poden ser més anecdòtics. Aquest primer intent de Meloni ho il·lustra. D'un grup inicial de 85 persones, només setze van poder ser deportades a Albània. Segons

L'acord entre Itàlia i Albània, els procediments accelerats en frontera no més poden aplicar-se a homes sols no vulnerables procedents de països segurs. La majoria, però, de les persones que es dirigeixen a Itàlia són menors, dones, famílies o vulnerables. Mentre es desplejava tot aquest gran dispositiu només per a setze persones (que van acabar sent dotze, perquè al final dues van resultar ser menors i dues vulnerables), més de mil persones desembarcaven a l'illa de Lampedusa. Els números parlen per si sols.

La diferència entre uns partits i uns altres, en matèria d'immigració, és cada vegada més insignificant. La gran disputa ara és entre política i estat de dret.

La quarta limitació és de resultats finals. Una vegada a Albània i resoltes les seves sol·licituds d'asil, què passaria amb tots aquells que finalment no són reconeguts com a refugiats? La proposta no preveu res més que la seva deportació, que és responsabilitat de les autoritats italianes. Però sabem que a la Unió Europea la majoria dels que reben una ordre d'expulsió (70-80%) no són finalment deportats. L'explicació recau sobretot en les reticències dels països d'origen i trànsit. Recordem –la UE ho oblida sovint– que el retorn no és possible sense l'acceptació expressa cas per cas dels governs d'aquests països. I normalment no acostumen a fer-ho, ja que el cost polític no és menor.

Tornant a la pregunta inicial, si el que es proposa és car, il·legal, ineficient i susceptible d'acabar en un no res, per què aquests centres semblen estar-se convertint en el nou leitmotiv de les polítiques migratòries europees? La resposta és que els seus objectius són diferents als expressats en públic. De cara als països d'origen, aquestes polítiques pretenen desincentivar noves sortides. La lògica és la següent: si saben que no seran benvinguts, que seran deportats i finalment retornats, quins incentius hi hauria per intentar arribar a Europa? Més enllà de si aquest argument funciona en contextos en què l'emigració és l'única alternativa, aquest tipus de polítiques porten a una competència entre països veïns per tenir les polítiques més dures i, així, deixar d'estar entre els destins preferents. És un element més de discòrdia en una Unió Europea que o té unes polítiques migratòries comunes o no serà.

De portes endins, aquesta política pretén posar en qüestió l'actual marc legal. La discussió ja no és entre l'extrema dreta i la resta de forces polítiques. La diferència entre uns partits i uns altres, en matèria d'immigració, és cada vegada més insignificant. La gran disputa ara és entre política i estat de dret. I la pregunta és inevitable: serà l'estat de dret prou fort per parar els despropòsits de la política? O és que del que es tracta és de posar contra les cordes l'estat de dret, buscant-ne les esquerdes, desprestigiant els tribunals de justícia i apel·lant a canvis legislatius, que els afectaran a *ells* primer, però que, finalment, ens acabaran afectant a *tots* nosaltres?